

ՓՈՒՆԶ

ԹԻԻ 744

ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ

1872 ՀՈՏԵՄԲԵՐ 4

ԱՉԳԱՅԻՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԺԱՆՈՐՏԱՐԱՆ

Ազգ. Բաղադրական Ժողովն իրա ժամանակագրութեան ղեկավարական Ժողովը գոյ ընտրութիւնն ալ կատարելով, հետեւեալ անդամներն ընտրած է նոյն պաշտօնին.

Խանութեան	Յարութիւն էֆեն Ատեն.
Բէյիսեան	Յովակիմ
Լէքսերճեան	Տէրեմաք
Թիւրքեան	Յարութիւն
Թորոսեան	Գրիգոր
Մայիզեան	Յովսէփ
Միքայէլեան	Սիմոն

Արդէն յիշեալ խորհուրդն իւր գիւշեր կազմած և իւր օրինաւոր նիստերն ալ սկսած լինելով, հարկ դատեցինք, որ այսպիսի մանուշակաւ հրատարակել ի տեղեկութիւն որոց որ անկ է, որպէս զի Սահմանադրութեան իրենց պաշտօնական յարաբերութիւններն Ազգ. ղեկավարական Ժողովը հետ կատարելով շանադիր գտնուին.

3 հոկտեմբեր, 1872

Ի Պատրիարքարանի

Հայոց Կ. Պօլիս :

Ուսումնական խորհրդոյ կազմութիւնն արդէն հրատարակելովք : Ահա այս անգամ ի պաշտօնէ եկած այս ծանուցումն ալ հրատարակելովք, և պատրաստ եմք ամենայն հաճութեամբ հրատարակել այս խորհրդոյն վերաբերեալ ինչ ծանուցում որ զրկուի առ միզ : Կցանկամբ որ շարունակէ սոյն խորհուրդը և արդիւնք ունենայ : Ամենքս ալ կիսափաքիմք որ դատարարական ժողովն ու կրթութիւնը մեր ազգին մէջ ընդհանրանայ, բայց ըստ մեր կարծեայ բաւական օրինաւոր միջոցներ պակաս են : Հետեւաբար, շատ պէտք ունիմք Ուսումնական խորհրդոյ մի, որպէս զի հսկէ ազգային վարժարանաց վրայ, և գործողական ընթացք մի որոշուի թէ՛ ուսմանց և թէ՛ ուսուցման համար : Այժմ մեր ազգային վարժարանաց ամենքն ալ առանձին առանձին ընթացք ունին, և քիչերը օգտակար են : Կա՛ն այնպիսի վարժարաններ, յորս յանձնապատան թերուս կամ բոլորովին անուս անձինք տնօրինութիւն կընեն, և կա՛ն այնպիսի վարժարանք ալ, յորս առաւել կանուխ ելնողը տնօրէն կը գաւնայ և խելքին փըշածը դուրս կուտայ իբրեւ գործողական օրէնք կամ կարգադրութիւն, մինչդեռ միւս կողմանէ հազարաւոր դուռներ ամսէ ամիս կ'աւանդուին ի դուռ :

Այս տարի Ուսումնական խորհրդոյ ուղարկութիւնը կհրաւիրեմք իւր կիւտարի ի ծառայէի նորահաստատ վարժարանին վրայ : Կհաւատան թէ այս

վարժարանին համար այս օրերս պըլանդակ տնօրինութիւններ կըլլան ի վնաս ուսանողաց և ի մեծ գայթակղութիւն նոյն և ուրիշ վարժերու ազգայնաց :

ԵՆԵՍԵԱՆ Ի ՊՈԼԻՍ

Շարաթ օրը լրագիրս հրատարակուէն յետոյ իմացանք, թէ Ամասիոյ և Մարզուտի Առաջնորդ գերապատիւ Տ. Յովհաննէս Ս. Արքեպիսկոպոս Եդեսեան մայրաքաղաք եկած է :

Յայտնի է թէ Պատրիարքարանք Բ. Դրնէն հրամանագիր հանել տուած էր, Նորին գերապատուութիւնը Սեբաստիոյ Ս. Նշան վանքը զրկելու համար : Հրամանագիրն դեռ Սեբաստիոյ կուսակալէն Ամասիոյ կառավարութեան հեռագրով չհաղորդուած գեր. Եդեսեան իմացել և ճամբայ ելեր է : Ճամբայ ելնելէն յետոյ հեռագիրն հասեր է Ամասիա, և անկէջ ալ Գալաթ, Մամուռ և Ինէպօլի հեռագրեր քաղաքներ են որ զԵդեսեան ետ դարձուեն, բայց անհնար եղեր է ձերբակալել և Եդեսեան ինքզինքը Պօլիս ուղղակի Պատրիարքարան նետեր է, և այժմ մայրաքաղաքիս մէջ է :

Այս գեղարք լրողը ազատ է ուղարկել պէս գատելու : Մեր գաղափարներս է թէ գեր. Եդեսեան իրաւունք ունէր ուղղակի Պօլիս գալ և բացառութիւն պահանջել թէ՛ ինչ պատճառաւ է որ առանց գէթ մի անգամ իրեն ազգարարութիւն ընելու՝ յանկարծ կառավարութեան միջոցաւ զինքը իւր վիճակէն հանելու և Սեբաստիոյ Ս. Նշան վանքը զրկելու որոշում ըրեր են :

Եդեսեան ուղղակի ինքնայօժար Սեբաստիա երթալու համար ճամբայ ելնելու պատրաստուել է, բայց ժողովուրդը 6-700 հոգի լսելով ժողովուրդ, թող չտալու սպառնալիք ըրեր և մինչև իւրեանց արիւնք զոհել յանձն առած ըլլալին ծանուցել են : Ասոր վրայ, Եդեսեան ետ կեցեր է, և գիշեր ատեն դադար գողի դէպ ի Պօլիս ուղևորել է, և հետեւաբար իրեն համար ժողովրդական որ և է խառնութեան և յուզման տեղի չե տուեր :

Թող լսեն, Եդեսեան խառնարար է ըստնեքը :

Տիւզեան Մեծ. Օննիկ պէյ 2000 լիւրա շնորհեր է Միջագիւղի հասակական վարժարանին, պայմանաւ որ վաճառականական ուսումն ալ աւանդեն :

Ազգասիրական այս առատաձեռնութիւնը ձեռնհաս ազգայնաց ուշադրութեան կենցաղացունեմք և կիսափաքիմք որ Նորին մեծապատուութեան այս նախանձելի օրինակին հետեւին :

Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քահանայական գումէն ոմանք Կրօնական Ժողովոյ խնդրագիր տալով ծանուցել են թէ վարժարանին տնօրէնք քրիստոնէութեան հակառակ ընթացից մէջ կգտնուի. և հետեւաբար ուղղութիւն և բարեկարգութիւն պահանջել են :

Այս գրոյն իմաստը Պատրիարքարանէն յիշեալ թաղին խորհրդոյն հաղորդուած և բացատրութիւն խնդրուած ըլլալով, ամբաստանեալն այժմ Պատրիարքարան կերթայ և կպահանջէ որ ամբաստանողը հաստատեն իրենց ըսածները :

Շատերը մեզի հետ հետաքրքիր են իմանալ թէ ինչպէս պիտի վերջանայ այս գաղտնի :

Շապին-Գարահիսարի վիճակին քանի մի գիւղօրէից ազգայնաց կողմանէ հետեւեալ գիրն ուղղուած է մայրաքաղաք գտնուող իւրեանց հայրենակցաց, կարեւոր հանգանակութեան մի մասնակցութեան համար, և խնդրուած է մենէ. հրատարակել զայն, և այս առթիւ իւրեանց շնորհակալիքն հրապարակաւ ալ մատուցանել Շապին-Գարահիսարի Առաջնորդ գերապատիւ Տ. Աբրահամ Ս. Արքեպիսկոպոսի, և Նորին փոխանորդ արժանապատիւ Տ. Յակոբոս վարդապետի, վկայելով նոցա ժողովրդասիրական ջանից և ազգօգուտ գործոց ու ձեռնարկութեանց համար, որք վրք ի շատէ նշանակուած են հետագայ գրոյն մէջ, զոր կհրատարակեմք մեծաւ հաճութեամբ :

« Մեր Ս. Առաջնորդ գերապատիւ Տ. Աբրահամ Ս. Արքեպիսկոպոս և արժանապատիւ Տ. Յակոբոս Կ. վարդապետ ու թոռանս միջոցին իրենց ըրած բազում ազգօգուտ ծառայութեանց և մեծամեծ զոհութեանցը փոխարէն մինչ արժանի էին վարձուց և դիմութեանց, ընդհակառակն բամբաստեցան, նախատուեցան և իրեւ կրթմանիչք մեր հայրենեաց վատհամբաւեցան. և սակայն փոխանակ վճարուելու այն եղած բամբասանքը և նախատինքը զոգցես իրենց ջանից և զոհողութեանց իբրեւ վարձատրութիւն և քաջակերութիւնն համարելով առաւել քան զառաջինն սիրով կհոգան և այժմ մեր սիրելի հայրենեաց օգուտը : Ինչպէս ահա՛ այս անգամ՝ կառաւարկեն մեզ այս Ս. Հարք մեր վանքին մէջ ջուր մը բերել վազցնելու համար իրենց օգնել իրենց արդէն տնկած տասը հողարի շափ թթենիները, որթերը, ուռիները և կաւտիները ջրելու և այլ ևս օգտակարագոյն պողատու ծառեր հասցնելու նպատակաւ : Սիրելիք, ձեզ յայտնի է մեր սուրբ Նշան վանքին ջուրի կարօտ ըլլալը. թէպէտ ունի աղբիւր մի, բայց խմելու և մաքրութեան համար միայն հազիւ կբաւէ : քանի՛ առաւել պայծառ և վայելուչ պիտի ըլլայ եթէ վանքերն իրեն ամեն պիտոյից օգտուել չափ յատուկ ջուր մի ունենայ : Իւր ահա այս ա-

մենակարեւոր գործին "համար սա միտքան
հաւանութեամբ ստորագրեալ հանրագրու-
թեամբ հանդերձ Տէր Մ. Յարութիւն հայ-
րը կիրակեմբ առ ձեզ խնդրելով որ դուք
մեր հրաշալի սուրբ Նշան վանքին թեմական
բարեպաշտ ժողովուրդը և հարազատ զա-
ւակներդ մէջերնիդ ժողովք մի ընելով այս
Աստուածահաճոյ գործը յառաջացնէք : Սի-
րելիք , եթէ ամեն մէկերնիդ տոսնական
կամ քանական զրոյ միայն ընծայէք նէ , այս
գործ դիւրաւ կ'յառաջանայ : Մեր սուրբ
Հարքը , ինչպէս որ կ'տեսնանք , բոլորովին ա-
ւերակ վանքերնուս մէջ մէկ քանի նորոգու-
թիւններ ընելէն զատ՝ բազում ծախքով շի-
նել տուին այնպիսի փառաւոր հիւրանոց
մ'ալ , որուն նման չէնք մը արդարեւ չկայ
մեր քաղաքին մէջ : Վերջապէս եթէ ոչ ա-
ւելի , գոնէ մեր վիճակէն մինչեւ հիմայ ըս-
տացած առաջնորդական իրաւունքը բոլո-
րովին վանքերնուս վրայ խարժած ըլլալը
յայտնի կերեւի : Այդչափ ծախքեր ըրած
ատենին մեզնէ ստակ մը անգամ չպահան-
ջեցին , և ահա այս առաջին անգամ է որ ,
մեզնէ օգնութիւն կուզեն , և այն մեր վան-
քին առաւել պայծառութեամբ համար : Ու-
րեմն սիրելի եղբարք , մեր Ս. Հօր այս փոք-
րիկ առաջարկութիւնը սիրով ընդունել
պարտաւորինք : Պարտաւոր ենք մեր սիրելի
սուրբ Նշան վանքերնուս համար մէյ մէկ
նուէր մը շնորհել սիրով և յօժարութեամբ :
Եղբարք , եթէ միայն մեր վանքին համար
եղածները ըլլային Ս. Հօր ըրած ծախքերը ,
փոխաւ եմք որ այս ջուրին համար ըլլալիք
ծախքն ալ ինքն առանձին իւր քանակէն կ'ո-
գար : սակայն ինչպէս ակամատես ենք , Ա-
ռաքելոց վանքին մէջ ալ նորոգութիւններ
ընելէն զատ բաւական ծախք ընելով երկու
խանութ և հազար կանգնոյ չափ դետին մ'ալ
գնած է նոյն վանքին համար քաղաքին մէջ
վեց տարի առաջ : Ասոնցմէ զատ Աղւանեսցի
ուրացող աղջկան և Գրթանոցի ուրացողին
համար ալ իւր քանակէն բազում ծախքեր ը-
նելլ ամենուս յայտնի է : Սրդ՝ որովհետեւ
այս գրածներնիս արեգակի նման մեզի
յայտնի եղած ճշմարտութիւններ են , ու-
րեմն սարտաւոր ենք ամենքս ալ վանքեր-
նուս ջուրին համար Ս. Հօր ընելիք ծախքին
օգնել : Կիսնդրենք որ դուք ալ այսպիսի ե-
րեւելի բարեգործութեան մը մասնակից ըլ-
լաք առատաձեռն տրօք ի սէր և ի փառս հը-
րաշալի Ս. վանքերնուս , որ մեր հայրենեաց
միակ պարծանք և պահապան է . և ինչ որ
ժողովէք և յանձնէք Տ. Յարութիւն քահա-
նային , պէտք է որ գրով մը մեզ և Ս. Հօր
խնայնէք :

(Ստորագրութիւն)

Խմբագիր

Ձեր ազգօգուտ լրագրոյն 742 թիւոյն
մէջ ինձ նկատեալ Ս. ստորագրեալ նամակ
մի տեսայ , ինչպէս նաև միևնայն նիւթին
վրայ Օրագրոյ 802 թիւոյն մէջ ալ ուրիշ նա-
մակ մը տեսած էի : Որչափ որ ալ սոյն գըր-
ուածոց կարեւորութիւն չտալով լռութիւն
կուզէի պահել , սակայն ներկայիս կը յայ-
տարարեմ սոյն նամակագրաց , որ Պ. Լու-
սինեանի անպատուելէն կամ փառաւորութե-
լէն ոչ չա՛հ կրնայ լինիլ ինձ և ոչ իսկ ո՛ր և է
փաստ մը . բայց ի սմանէ Պ. Լուսինեանի հետ
բնաւ անձնական թշնամանք մը , ատելու-
թիւն մը և ուրիշ որ և իցէ կիրք մը չունե-
ցած եմք և չունիմք ալ , հետևարար սոյն
նամակագրաց մեր վրայ յայտնած կարծիքն
թէ մեք Պ. Լուսինեանի անպատուելին ուղեմք ,
բոլորովին անհիմն է :

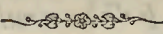
Ասոնք կուզեն հաստատել որ նոյն աւուր
ծախահարութիւնը ոչ թէ ի նշան դժգոհու-
թեան այլ ի նշան յարգանաց և գոհունա-

կութեան էին , կրնայ ըլլալ , որ մարդս մի
քանի ծանօթներ և բարեկամներ ունենայ ի-
րեն համախոհ և համափոխ , սակայն նոյն
հանդիսին մէջ տեղի ունեցած անընդհատ
ծախահարութիւնը շատերու ձանձրութենէն
պատճառեալ դադարեցնել տալու ճգունք էին :
Սակայն ինչ որ ալ է , հոս Պ. Բանաքաղին
համար մեծ դաս մը կայ , որ բազմութեան
մը առջին խօսած ատեն , տեսական աշխար-
հը չ'թուելով՝ ունկնդիրներն յօրանջել տալու
առիթ չ'տայ :

1872 Սեպտ. 27

Յակոբ Աճեմեան

Կ. Պոլիս :

ՊՈԶԱՆՈՐ ՍՈՒՏԻՔ ՄԱՍԻՍԻ

(Տէր Բէ-743)

Ճշմարիտը այս է : Վեհափառին ի
Պօլսոյ ի ճանապարհ ելանելոյ նոյն իսկ
օրը՝ Ընդհ. ժողովոյ Ատենապետը Սրբա-
ղան Պատրիարքի մի նամակը ներկայա-
ցոյց , յորում էր Ընդհ. ժողովոյ Դիւանի
առաջարկութիւնը ուղղեալ առ Պատ-
րիարքն Պօլսոյ վասն Պալատէնիայի : Նո-
րին վեհ. օծութիւնը առաւ կարգաց
թէ՛ Ս. Պատրիարքի նամակը և թէ
Դիւանի առ Պատրիարքն գրութիւնը
(զոր ուղերձ կանուանէր Ս. Պատրիար-
քը) և ցաւ յայտնեց Դիւանապետին ,
թէ այսպիսի կարեւոր խնդիր մը վասն
էր մինչև իմ չուգենաւ մտնալու օրուան
պահեցել , լաւ չէր լինէր որ օր յառաջ
թէ՛ գրով և թէ բանիւ յայտնէիք , թէ
դուք և թէ Ս. Պատրիարքը և Ընդհ.
և Գաղաքական ժողովոց անդամներէն
շատերդ եկաք և գնացիք իմ մօտս և
միշտ Ազգի յառաջագիմութեան և ա-
պագային վրայ կը խօսէինք , ինչու այդ
Պալատէնիոյ խօսքը չբացիք , որ ձեզ
հետ երկարօրէն խորհէինք . հիմայ որ
մի ժամէն չուգենաւ պիտի մտնեմ , այս
գիրը ներկայացուցիք , ինչ և իցէ : Ես
լաւ տեղեակ չեմ Պալատէնիոյ փաստաց
և օգտից , արդարեւ շատ բաներ լսեմ
եմ , շատ փաստակար կէտեր ունի կրտսն ,
սակայն ես քաջ տեղեակ չեմ , Աստուծով
Էջմիածին հասնելուս փորձառու անձանց
հետ կ'խորհրդակցիմ , ես ևս անձամբ
կ'փորձեմ և կաշխատիմ ձեռքէս եկա-
ծին չափ ազգիս և եկեղեցւոյ օգտին
ջանալ , այդ իմ սեպուհ պարտաւորու-
թիւնն է : Բայց ըստ որում գործին կա-
տարեալ տեղեկութիւն չունիմ , յետոյ
ինձ համար ալ գանդատ չընէք , ինչ-
պէս գիւանիդ առ Պատրիարքն գրած
այս առաջարկութեան մէջ կ'գանգատիք
հանդուցեալ Ներսէս և Մատթէոս Կա-
թողիկոսներէն անգործաբարեմք և այլն ա-
սելով : Բայց սիրելիք , ազգիս օգուտը
ազգի միութեան մէջն է , ըսաւ , երբ
տաճկաստանցի հայք զատ Սահմանա-
գրութիւն մը կուենան և Ռուսաստան-
ցի հայք մի զատ Պալատէնիա կուենան ,
ես ազգից ազգին ընդհանրութեան մի
օգուտ չեմ նշմարեր : ի հարկէ ըստ քա-
ղաքական գրութեան Տաճկաստան ի-
րեն համար և Ռուսաստանն իրեն հա-
մար քաղաքական գործոց և կրօնականի
հետ խառն եղելոց համար զատ օրէնք-
ներ կրնան ունենալ , այլ լոկ կրօնակա-
նին մեր ուղղափառ հաւատոյ վերաբեր-
եալ գործոց համար մի օրէնք պէտք է
ունենանք , և այն ոչ ես միայնակ , և

ոչ Ռուսաստանի կամ Տաճկաստանի և
այլոց մասնաւոր ժողովները կրնան խմբ-
ագրել , այլ ուր ուրեք հայք կան , ա-
մեն կողմէ մի մի կամ երկու երկու պատ-
գամաւոր գալով ի Ս. Էջմիածին , ըստ
եկեղեցական կանոնաց և աւանդու-
թեանց պէտք է խմբագրուի , որ ամե-
նայն հայոց համար լինի : Ես ըսաւ :
Տաճկաստանի սահմանագրութիւնը կար-
գացեր և գործադրութիւնը տեսեր եմ ,
և բաւական տեղեկութիւն ունիմ , կ'զը-
նամ այժմ Էջմիածին , Պալատէնիայի
գործադրութիւնն ալ տեսնալով նորա
փաստ և օգտի կողմերն ալ անձամբ
կը նկատեմ , յետ այնորիկ իմ փափաքս
այն է որ մի այնպիսի ժողովքով խմբա-
գրվի այն օրէնքը , որ մեր եկեղեցւոյ
կանոնաց համաձայն լինի : Եկաւ Կա-
թողիկոսը Էջմիածին , մի քանի ամիս
ներ գիտեց քննեց և խօսեցաւ եպիսկո-
պոսաց հետ , և ի գնալն ի բեզերապուրկ
Պատրիարքի և Պօլսոյ ժողովոյն առա-
ջարկութիւնն իւր հետ տարաւ , նախա-
րարայ ժողովոյն մէջ խօսակցութեանց
առարկայ եղաւ , վերադարձաւ Էջմիա-
ծին :

Ի պատճառս Ս. միւռօնի օրհնու-
թեան , վիճակաւոր Արքեպիսկոպոսներն
հրաւիրեց , և անոնց առաջարկեց , որ
իրեւ փորձեալ այդ կառավարութեան
մէջ , Պալատէնիայի փաստակար և օգտա-
կար կէտերը նշանակելով մի ծրագիր
պատրաստեն առաջի աչաց ունենալով
և նախնի սուրբ հարց կանոնները : Նո-
քա ալ իւրեանց կարօղութեան չափ գը-
րեցին և պատրաստեցին : Եւ ըստ որում
օրէնք մի չինել , և այն եկեղեցական ,
շատ դիւրին բան չէր , և աճապարելով
վճռելը շատ հաւանական էր որ Պալա-
տէնիայի կամ Սահմանագրութեան վի-
ճակին վիճակէր , վասնորոյ աւելի եր-
կար մտածութեամբ ազգի օգուտը
գործելու համար վեհ. կաթողիկոսը խոր-
հեցաւ շատ , և մինչ կը պատրաստուէր
հրուէր կարգաւ ի Պօլիս , և այլ ուր
որ հայոց բազմութիւն կայ , որպէս զի
իւրեանց պատգամաւորները առաքեն
Էջմիածին : Պօլիսէն ուրիշ ձայներ լսուե-
ցան , Սահմանագրութեան դադարումն ,
ժողովոց ցրումն , նոր սահմանագրու-
թիւն խմբագրողք առանձինն և ի լրա-
գիրս , տեսակ տեսակ ձեռագիր և տղա-
եալ տետրակք երեւցան , Էջմիածնի և
ազգի , և Հայաստանեայց կրօնին փա-
սակար խորհուրդք ի Ղալաթիա և յայ-
լուր , Սոյ և Աղթամարայ նոր կերպա-
րանք տալ և այլն և այլն , ուստի պար-
տաւորեցաւ կաթողիկոսն կամ ինքն
գալ ի Պօլիս և կամ մի Արքեպիսկոպոս
յղել , որ Ս. Պատրիարքի և ազգի հետ
խորհելով ազգին ապագայն վտանգի
խորհուրդներէն ապառէ , և Սահմանա-
գրութեան և Պալատէնիայի սրբագրու-
թեանց ձեռք զարնուի : Բայց ցաւալի
բան , ոմանց կիրքերը դարանակալ ե-
ղան , ուղարկուած եպիսկոպոսին տեղ-
ւոյդ հանդամանաց տեղեակ չըլլալէն օ-
գուտ քաղելով ազգափնաս անձինք ազ-
գին Հայրապետի ազգօգուտ մտադրու-
թիւնը ի գերեւ հանեցին , և Պատրիար-
քական կուուով զբաղեցան , պատրիար-
քը փոխեցին , յաջորդը վախճանեցաւ ,

Խորհմանքը յաջորդեց : Վեհ. կաթողիկոսի առաջին օրհնութեան կոնդակը առ խորհմանքն այնքան խճճեցին որ ինքն Վեհափառն ալ կը զարմանար առանց կոնդակը կարգալոյ մեկնութիւն անուղեւերուն համար, միայն կ'ապաստէր որ Ս. Պատրիարքն ինքնին պատասխանէ, նա մինչև ցայսօր այ այդ կոնդակին պատասխանը չտուաւ, և ո՛չ ալ թէ՛ Սոյ և թէ՛ այլ ինչ գործոց մասին մի բան հարցուց : Ի հարկէ ազգային ժողովէն ոմանք հանդերձ պատրիարքաւ իւրեանց մի նոր բռն կը կազմէին : Ինչ պէտք էր ընէր կաթողիկոսը, Ռուսիոյ կայսրութեան կամ թուրքիոյ Բ. Դրան բողոքէր, յետոյ ըսէին թէ մատնիչ է, ո՛չ այս և ո՛չ այն, հարկաւ լռեց և Աստուծոյ յանձնեց ազգին ապագայն : Բայց երբէք չէր կարծեր՝ զի հայ արիւն ունեցողներ վստահանան այդպիսի դարան գործել ազգին ընդհանրութեան և այլն : Հիմայ հասկցա՞ր Մատիս, որ խաբուած ես և գրածներդ պոչաւոր սուտեր են, և բողոքովին հակառակ ձեր գրուածոցը որով հեռաւոր աշխարհէ մտնող ազգայինք խաբուելով վնասը ընդհանուր ազգին է, թէ և այս միջոցը ոմանք իւրեանց վնասակար դերը հանդատութեամբ կը խաղան և կ'աղայնեն :

Մատիսի յաջորդ

... Խմբագիր :

Ի շնորհս բարեխնամ կառավարութեան, Ասիա անուն թերթի մը արտօնութիւնը ստացած ըլլալով, յառաջիկայ շաբաթ օրունէ հրատարակութեանը պիտի սկսուի : Ուստի կը խնդրեմք որ ի լուր ընթերցասէր ազգայնոց ծանուցանելով զայս՝ թողուք զմեզ

2 Հոկտ. 1872 Միշտ երախտապարտ
Յովսէփ Գ. Բէնէան

Կ. Պօլիս, Ֆինանսըրար եօքուշ
Ռիզա բաշայ խան թիւ 3 :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տիւզեան վսեմափայլ Միհրան պէյ Ծուրայի-Տէվէթի անդամ անուանեցաւ : Ելումտից պաշտօնատան հաշուական ատեանին (Տիվանը մուհասէպաթ) անդամ կարգեցաւ Էվգաֆի նախկին Մէքթուպճի Հագգը պէյ :

— Օգոստոսիան Սուլթանի առաջին սենեկապետ անուանեցաւ նախկին առաջին սենեկապետ Զիվէր պէյ : Նախորդ առաջին սենեկապետ Մէհմէտ փաշա Ֆէրիդուլթեան աստիճանաւ կայսերական երկրորդ բանակին նախագահ կարգեցաւ : Կայսերական պալատան դիւանին երկրորդ քարտուղար Զիա պէյ ալ պաշտօնէն հանուեցաւ :

— Ղինուորական գործոց պաշտօնեայ անուանեցաւ ծովային գործոց պաշտօնեայ Խատ փաշա :

— Ծովային գործոց պաշտօնէութիւնը թնդանօթարանի վերատեսուչ Մուսթաֆա փաշային յանձնուեցաւ :

Ղինուորական գործոց նախորդ պաշտօնեայ Եւպէր փաշա թնդանօթարանի վերատեսուչ անուանեցաւ :

Ճանիկի կառավարիչ Մէհմէտ Բէֆէթ փաշա ղինուորական պաշտօնատան բարձրագոյն ատեանին նախագահ կարգեցաւ :

— Օգոստոսիան Սուլթանի առաջին աստիճանի Օսմանիյէ ակադակուս պատուանշան ընծայեց արտաքին գործոց պաշտօնեայ վսեմափայլ խալիլ փաշային :

Կրտսի, թէ Նորին վսեմութիւնը Ֆադիլ Մուսթաֆա փաշայի օրիորդին հետ պիտի ամուսնանայ :

— Կայսերական կառավարութիւնը որոշեց է ջնջել Պօլսոյ ճիւղատի մենավաճառութեան արտօնութիւնը, և ծրարատի առուստուն դարձեալ ազատ հրատարակել, բայց մենավաճառաց կողմանէ տրուելիք 400 հազար լիրա տարեկանին փոխարէն ճիւղատի տուրքը աւելցունել : Հարկաւ այսօր կամ վաղն այս մասին պաշտօնական մանրամասն հրատարակութիւն մի կըլլայ :

— Եգիպտոսի բարձրագոյն խորհրդին քրդին իպրահիմ փաշան, և օրիորդին ու տիկնայք՝ որ ժամանակէ մի հետէ մայրաքաղաքս կ'գտնուէին, երկուշաբթի օրը մեկնեցան Գահիրէ վերագաւազու համար :

— Իզմիրի նորընտիր կուսակալ Սապրի փաշա՝ վաղը, և ֆարիդի Օսմանեան նորընտիր դեսպան Սէրվէր փաշա շաբաթ օրը մայրաքաղաքէս կ'ուղեւորին դէպ ի իւրեանց պաշտօնատեղին :

— Շաբաթ օրը ծանուցինք Պրուսայի մէջ հրդեհի մի պատահած լինելն : Վերջին լուրերէն իմացանք, որ հրդեհը ատաղձավաճառաց շուկային վարի կողմը գտնուող նապարավաճառ Եօրկիի խանութէն ելեր է, և նոյն խանութին մէջ գտնուած կաղին և մերձակայ խանութներուն մէջ ալ գիրքափառ նիւթեր գտնուելուն պատճառաւ, դժուարին եղեր է հրդեհին առաջն շուտով կառնուլ, և 2 տուն, 1 խան և 80 ի չափ խանութներ այրեր են :

— Գնդապետ Հաֆիզ պէյ՝ որ Ռուսաց իշխան եղբայր Նիկողայոս արշիդըքսին քովը գտնուեցաւ մայրաքաղաքս եղած օրերը, այս անգամ Միրիդիլայի աստիճանի բարձրացու :

— Արքունի նաւարանին մէջ շինուած գրահաւոր նաւ մի մօտերս ծովը պիտի իջնէ հանդիսիւ, Կայսերական կառավարութիւնը նկատելով որ այս նաւուն շինութեան համար 300 հազար անգղիական լիրայէն աւելի գացած չէ, և օտար երկիրներէ շինուածներէն վար չմնար, որոշեց է երկու գրահաւոր ալ շինել տալ դարձեալ արքունի նաւարանին մէջ :

— Յունաց Պատրիարքը անձնական տկարութիւն ունենալուն պատճառաւ, իւր կողմանէ երկու եպիսկոպոս զրկեր է Նիկողայոս արշիդըքսին, Նորին բարձրութեան դարուստը շնորհաւորելու համար :

— Անցեալ շաբաթ օրը Գատըգիւղի Ծուկային մէջ խրիսթո անուն հեղինակ մի ուրիշ հեղինակէ մի 100 ղշ առնելիքը ուղած ատենը, մէջերնին կռիւ ծագեց և խրիսթո չորաչար վիրաւորներ է զգարտականը : Անմիջապէս բժշկական քննութիւն ըլլալով վիրաւորներն վրայ, վտանգաւոր լինելն ծանուցուեր, և ար-

դարեւ պահ մի ետքը հոգին փչեր է խեղճը : Ոճրագործը բռնուած է :

— Գուրուչէյմէ հանքային ածուխի մեծ շտեմարանի մէջ կրակ առնելն ծանուցած եմք : Ածուխն այրեր ու սպառեր է 15 օրէն յետոյ, և տէրը 5-6000 լիրա վնաս ըրեր է այս պատճառաւ : Մերձակայ բնակիչք խնդրեր են կառավարութեանն որ այսուհետեւ նոյն կողմերը ածուխի շտեմարան չհաստատուի :

— Բ. Դրան մէջ գտնուած ներքին թղթակցութեան դիւանը վերջուելով, քարտուղարաց արժանաւորը ուրիշ դիւաններու մէջ հաստատուեցան, և անմաց մէկ մէկ ամսական որոշուելով գործէ դադարեցան : Բ. Դրան Գալմանէրէն ոմանք ալ արձակեցան :

Պարսից կառավարութեան գլխաւոր պաշտօնէի խորհրդական հայազգի վսեմափայլ Մեքլուն խան Շահին հրամանաւ Եւրոպա պիտի երթայ մօտերս :

— Ըստ նոր հաշուոյ, Ռուսիոյ բոլոր բնակչաց թիւն է 77 միլիոն :

— Յունաստանի մէջ աւազակաց խումբ մի բռներ լեռը հաներ են վաճառական մի, և թէ և անոր ընտանեաց կողմանէ 750 լիրա որոշեալ տեղը տարուեր է, բայց աւազակները ասով գոհ չըլլալով խեղճին քիթն ու ականջները կտրելէն յետոյ տունը դրկեր են :

— Ինչպէս Ղալաթիա նոյնպէս Աթէնքի և Բիրէի (Յունաստան) արձարաններուն ու զբօսարաններուն մէջ նուագաժուհեաց խումբեր կ'գտնուէին մինչև մօտ օրերս, բայց կլսեմք թէ այժմ տեղական կառավարութիւնը արգիլեր է :

— Փարիզի սեղանաւարաց ոմանք միանալով ծծմբառի (քիպրիթ) շինութեան ու մենավաճառութեան համար արտօնութիւն ստացեր են կառավարութեանն, տարին 16 միլիոն ֆրանք տալու պայմանաւ :

— Անցեալ 1871 ին, 252435 հոգի Անգղիայէն ուրիշ երկիրներ դաղթեր են : Եւ այս տարի եղած աշխարհագրէն կիմացուի, թէ Անգղիոյ մէջ կին մարդոց թիւն այր մարդոց թիւէն աւելի է, որովհետեւ դաղթողներուն շատը արական սեռէն են եղեր :

— Սպանիոյ կառավարութիւնը Ամերիկայի Հասարակապետութեանն փոխաւորութիւն կ'ազանջէ, Գուպայի ապրտամբութեան հետ բաղմաթիւ ամերիկացւոց յիշեալ կղզին երթալով ապրտամբաց հետ միանալուն և սպանիական կառավարութեան վնաս հասցունելուն համար :

Ամերիկայի Հասարակապետութիւնը պարտաւոր է Սպանիոյ այս պահանջումն կատարել : Քանի որ ինքը Անգղիայէն Ալպամայի վնասուց համար փոխարինութիւն պահանջելու իրաւունք կունենայ, Սպանիա ալ մի և նոյն իրաւամբ կ'ազանջէ : ուրիշ բան է եթէ Ամերիկա՝ զօրաւոր, և Սպանիա՝ նկուն ու անզօր լինելով, նորա այս իրաւանցի պահանջն անխելի մնայ որով այն ատեն առաւել հաստատութիւն կընէ ու՛ խօսքը՝ որ վերջին ժամանակներս շատ երեւելի մարդոց բերնէն ելաւ : այն է թէ՛ իրաւունք հզօրագունին են :

